

Ny lag om brandfarliga och explosiva varor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2009/10:203 *Ny lag om brandfarliga och explosiva varor* och 15 motionsyrkanden som rör frågor om fyrverkerier och smällare (fyrverkeriartiklar med knall som främsta effekt), varav ett om destruering av sprängämnen. Motionsyrkandena väcktes under de allmänna motionstiderna under 2007/08, 2008/09 och 2009/10 års riksmöten.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 september 2010 i stället för den 1 oktober 2010. Utskottet tillstyrker propositionens lagförslag. Motionsyrkandena avstyrks.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Ny lag om brandfarliga och explosiva varor	5
Fyrverkerier och smällare	11
Destruering av sprängämnen	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Propositionen	19
Motion från allmänna motionstiden hösten 2007	19
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	19
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	20
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ny lag om brandfarliga och explosiva varor

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om brandfarliga och explosiva varor,
 2. lag om ändring i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott med den ändringen att i 3 § 17 orden ”18 och 20 §§” ska ersättas av orden ”18, 18 a och 20 §§”,
 3. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
 4. lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, och med den ändringen att lagarna träder i kraft den 1 september 2010.
- Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2009/10:203.

2. Fyrverkerier och smällare

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Fö241, 2008/09:Fö227, 2008/09:Fö232, 2008/09:Fö236, 2008/09:Fö276, 2008/09:Fö280, 2008/09:Fö292 yrkandena 1–3, 2009/10:Fö209, 2009/10:Fö226 och 2009/10:Fö228 yrkandena 1–3.

3. Destruering av sprängämnen

Riksdagen avslår motion 2008/09:Fö241.

Stockholm den 25 maj 2010

På försvarsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Rolf Gunnarsson (m), Karin Enström (m), Peter Jonsson (s), Nils Oskar Nilsson (m), Staffan Danielsson (c), Michael Hagberg (s), Allan Widman (fp), Peter Jeppsson (s), Isabella Jernbeck (m), Åsa Lindestam (s), Else-Marie Lindgren (kd), Rolf K Nilsson (m), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s), Kjell Eldensjö (kd) och Per Bolund (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Bakgrund

En särskild utredare fick i oktober 2004 i uppdrag av regeringen att göra en översyn av lagen (1988:868) och förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor. I mars 2006 överlämnades den s.k. BEX-utredningen *Ny reglering om brandfarliga och explosiva varor* (SOU 2006:16) där en ny lag föreslogs för att modernisera den nu gällande.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till en ny lag om brandfarliga och explosiva varor som ska ersätta den nu gällande. Förslaget utgör en förenkling och modernisering av de befintliga reglerna på området. Nytt i sak är att tillståndshandlingen för explosiva varor i fortsättningen ska skötas av kommunerna, i stället för som i dag av polismyndigheten. Vidare föreslås en viss modifiering av brotten mot lagstiftningen och de straffskalor som är knutna till dessa.

Den nya lagen innehåller huvudsakligen allmänna krav som ger uttryck för skyddsprinciperna, dvs. att lagens syfte är att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom samt att förebygga obehörig hantering av brandfarliga och explosiva varor. Därutöver innehåller lagen de bemyndiganden som behövs samt vissa administrativa bestämmelser.

Propositionen behandlar även vissa följdändringar i annan lagstiftning.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 september 2010 i stället för den 1 oktober 2010.

Utskottets överväganden

Ny lag om brandfarliga och explosiva varor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagar men med den ändringen att de träder i kraft den 1 september 2010.

Propositionen

Ny lagstiftning om brandfarliga och explosiva varor

Regeringen föreslår att lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor ska upphävas och ersättas av en ny lag om brandfarliga och explosiva varor.

Skälen för regeringens förslag är att brandfarliga och explosiva varor är ett vanligt inslag i olika typer av verksamhet i det moderna samhället. Hanteringen av sådana varor är förknippad med faror för människor, egendom och miljö. Sådan verksamhet måste därför omgärdas av säkerhetskrav så att risken för skador minimeras. Samtidigt måste verksamhet i vilken brandfarliga och explosiva varor hanteras kunna bedrivas på ett effektivt och rationellt sätt. Mot behovet av ett så heltäckande och fullständigt skydd som möjligt mot de faror som brandfarliga och explosiva varor medför står alltså intresset av att inte i onödan försvåra och fördyra verksamhet. Regelverket måste således balanseras så att kostnaderna för att uppfylla säkerhetskraven står i rimlig proportion till det ekonomiska utfallet av verksamheten med varorna.

Hantering av brandfarliga och explosiva varor har sedan länge betraktats som ett problem som kräver lösningar över nationsgränserna. Detta har bidragit till att regelverket inte är helt lättillgängligt. Samtidigt finns det ett värde i att detaljerade regler fastställs på internationell nivå, eftersom skyddsnivån då blir likartad över nationsgränserna. Det är dock viktigt att lagstiftningen är anpassad efter de särskilda behov och problem som finns just på detta område såväl nationellt som internationellt. Kritik mot det nuvarande nationella regelverket har framförts för att det inte i tillräcklig utsträckning anpassats till utvecklingen på området.

Lagens syfte

Den nya lagen om brandfarliga och explosiva varor ska syfta till att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor. Lagen ska även förebygga obehörig hantering av varorna.

Den nya lagens tillämpningsområde

Regeringen föreslår att lagen ska gälla hantering, överföring och import av brandfarliga och explosiva varor samt sådana förberedande åtgärder som behövs med hänsyn till brand- och explosionsrisken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion. Lagen ska inte tillämpas

- på sådan transport av brandfarliga och explosiva varor som omfattas av lagen (2006:263) om transport av farligt gods
- på transporter av brandfarliga varor som sker som bulklast i fartyg i den mån transporten sker i dess fasta tankar
- när brandfarliga varor används som drivmedel i fartyg eller luftfartyg
- i fråga om pyrotekniska artiklar som utgör en del av ett fordon eller sådana delar i ett fordons bränslesystem för vilka föreskrifter finns i annan författning.

Av den nuvarande lagen om brandfarliga och explosiva varor framgår att lagen gäller hantering och import av de aktuella varorna. Begreppet hantering omfattar tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, förstöring, saluförande, underhåll, överlåtelse och därmed jämförbara förfaranden. Även den nya lagen ska gälla hantering och import.

Vissa områden är generellt undantagna från den nu gällande lagen om brandfarliga och explosiva varor. I lagen anges att denna inte gäller sådan transport av brandfarliga eller explosiva varor som omfattas av lagen om transport av farligt gods. Dessutom anges, med stöd av bemyndigande i den till lagen knutna förordningen, att lagen inte ska tillämpas i fråga om sådana delar i ett fordons bränslesystem för vilka föreskrifter har meddelats med stöd av fordonsförordningen (2009:211).

Krav vid hantering, överföring och import av brandfarliga och explosiva varor samt definitioner

Regeringen föreslår att de grundläggande skyldigheterna vid verksamhet med brandfarliga och explosiva varor ska framgå av lagen, i likhet med vad som gäller enligt nu gällande regelverk. Lagen ska också innehålla övergripande definitioner av vad som är brandfarliga respektive explosiva varor.

Regeringens skäl till förslaget om de grundläggande skyldigheterna för den som bedriver verksamhet med brandfarliga och explosiva varor framgår av den gällande lagen om brandfarliga och explosiva varor och den därtill knutna förordningen. I lagen finns bl.a. aktsamhetskrav, kompetenskrav och märkningskrav. Förordningen ställer krav på bl.a. föreståndare, förvaring och förpackning.

Tillståndspliktens omfattning och tillståndsmyndigheter

Regeringen föreslår att den som hanterar, överför eller importerar explosiva varor och den som yrkesmässigt eller i större mängd hanterar brandfarliga varor som huvudregel ska ha tillstånd till detta.

Skälen för regeringens förslag är att kravet på att man ska ha tillstånd för verksamhet med brandfarliga och explosiva varor i nu gällande lagstiftning är ett led i att uppnå lagens syften: att förhindra olyckor och förebygga och begränsa skador. Lagstiftningen bör därför, enligt regeringens mening, även fortsättningsvis innehålla regler om skyldighet att ha tillstånd för dylik verksamhet.

Någon förändring av vilka myndigheter som ska pröva frågor om tillstånd för hantering av brandfarliga varor ska inte göras. Frågor om tillstånd för hantering eller import av explosiva varor i övrigt prövas för närvarande av polismyndigheten men tas över av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. De ska i fortsättningen pröva frågor om tillstånd för import och gränsöverskridande överföring av explosiva varor. Myndigheten ska även pröva frågor om tillstånd för tillverkning, bearbetning, behandling, destruktion, underhåll och återvinning av sådana varor samt annan hantering som sker i anslutning till ett sådant förfarande. Slutligen ska myndigheterna pröva frågor om tillstånd då det gäller Försvarsmaktens, Försvarets materielverks, Totalförsvarets forskningsinstitutets och Fortifikationsverkets hantering av explosiva varor. Övriga frågor om tillstånd för hantering och överföring av explosiva varor ska prövas av kommunen.

Tillsyn

De myndigheter som prövar frågor om tillstånd enligt lagen ska också inom samma område utöva tillsyn över att lagen och föreskrifter och beslut som meddelats i anslutning till denna följs. Efter medgivande av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får dock Försvarsmakten, i stället för myndigheten, utöva viss tillsyn över den hantering och import av brandfarliga och explosiva varor som bedrivs av Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över hanteringen av brandfarliga varor som transporteras i vissa rörledningar. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska också samordna tillsynsmyndigheternas verksamhet samt bistå dem med hjälp i deras tillsynsarbete enligt lagen.

Skälen för regeringens förslag är att tillsyn är ett viktigt verktyg för att stärka efterlevnaden av de föreskrifter som riksdag och regering beslutat. En fungerande tillsyn är således betydelsefull, inte minst på ett sådant område som regleringen av brandfarliga och explosiva varor.

Marknadskontroll

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska utöva marknadskontroll över brandfarliga och explosiva varor.

Skälen för regeringens förslag är att inom EU har krav som ställs på produkter inom olika områden harmoniserats genom olika EU-direktiv. Regelverket innehåller de skydds- och egenskapskrav som en produkt ska uppfylla för att få släppas ut på marknaden. Direktiven ska främja en fri rörlighet för varor inom EU och av dem följer att medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att endast produkter som uppfyller ställda krav släpps ut på marknaden och tas i bruk. Detta innebär att tillsynsmyndigheterna i medlemsstaterna ska övervaka marknaden i syfte att upptäcka och kunna ingripa mot produkter som inte uppfyller uppställda krav, s.k. marknadskontroll.

Godkännande av explosiva varor

För att en explosiv vara ska få släppas ut på marknaden ska den ha bedömts överensstämma med vad som godtas enligt de bestämmelser som gäller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller, om det inte finns några sådana bestämmelser, ha godkänts av den myndighet som regeringen bestämmer.

Skälen för regeringens förslag är att enligt rådets direktiv 90/396/EEG av den 29 juni 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om anordningar för förbränning av gasformiga bränslen (EGT L 196, 26.7.1990, s. 15, Celex 31990L0396), gasapparatdirektivet, samt rådets direktiv 93/15/EEG av den 5 april 1993 om harmonisering av bestämmelserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk (EGT L 121, 15.5.1993, s. 20, Celex 31993L0015), explosivvarudirektivet, ska de produkter som omfattas av respektive direktiv kontrolleras av ett s.k. anmält organ innan de släpps ut på marknaden. Kraven omfattar inte explosiva varor för militärt eller för polisiärt bruk och inte heller pyrotekniska varor. Kraven på bedömning av anmälda organ gäller numera även pyrotekniska varor. Rådets och Europaparlamentets direktiv 2007/23/EG av den 23 maj 2007 om utsläppande på marknaden av pyrotekniska artiklar (EGT L 154, 14.06.2007, s. 1, Celex 32007L0023) ska nämligen vara genomfört i medlemsstaternas lagstiftning senast den 4 januari 2010. Det sistnämnda direktivet ska genomföras i svensk rätt genom föreskrifter av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som kommer att träda i kraft och börja tillämpas vid halvårsskiftet 2010, i enlighet med direktivets bestämmelser.

Avgifter

Avgifter ska få tas ut för tillståndsprövning, tillsyn, provtagning och undersökning av prov, godkännande av föreståndare, godkännande av explosiva varor samt för beslut avseende om en vara är att anse som en explosiva

varor. Vid marknadskontroll ska en avgift få tas ut för tillsyn, provtagning och undersökning av prov av varan endast om det vid undersökningen visar sig att varan inte uppfyller ställda krav. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer och kommunerna ska bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Skälen för regeringens förslag är att den som orsakat kostnader också ska betala för dem.

Straffansvar

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot tillståndsplikten eller aktsamhetskravet ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Den som med uppsåt bryter mot tillståndsplikten i fråga om explosiva varor ska om brottet är grovt dömas till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. I lagen anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt. Straffet för övriga brott enligt lagen ska vara böter.

Skälen till regeringens förslag är att de förfaranden som i nuvarande lagstiftning straffbeläggs medverkar väl till att lagens syfte uppfylls. Återkallelse av ett tillstånd, vilket är den alternativa sanktion som står till buds, är inte en tillräckligt ingripande sanktion med hänsyn till den påtagliga fara och skada som kan uppkomma om skyldigheter vid hanteringen av brandfarliga och explosiva varor inte följs. Det är rimligt att den som allvarligt riskerar människors liv, hälsa, egendom eller miljö blir straffad för detta. Genom straffbeläggningen visar lagstiftningen allvaret av avvikelser från de krav som har uppställts.

Förverkanderegler

Liksom hittills ska gälla att brandfarliga eller explosiva varor som varit föremål för brott enligt lagen eller värdet av sådana varor samt utbyte av brott enligt lagen förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt. Om en brandfarlig eller explosiv vara förklaras förverkad, får även varans förpackning förklaras förverkad. Samma regler ska gälla för anordningar för hantering av brandfarliga eller explosiva varor.

Överklagande

Kommunens beslut i tillstånds- och tillsynsärenden enligt lagen får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos en allmän förvaltningsdomstol. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps beslut får överklagas hos en allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Övriga lagändringar

Lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, vapenlagen (1996:67) och lagen (1992:1300) om krigsmateriel ändras på så sätt att hänvisningar till lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor ersätts av hänvisningar till den nya lagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den nya lagen om brandfarliga och explosiva varor ska träda i kraft den 1 oktober 2010, då lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor ska upphöra att gälla. Försvarmakten, Rikspolisstyrelsen och polismyndigheten får t.o.m. den 31 december 2021 fortsätta att hantera plastiska sprängämnen som har tillverkats eller importerats före den 1 april 2007 även om de inte är märkta med spårämne. För de varor som på grund av krav i EU-direktiv ska vara CE-märkta får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva om att tillstånd eller godkännanden enligt den gamla lagen ska ersättas med CE-märkning. Ärenden som kommit in till tillståndsmyndigheten före ikraftträdandet ska prövas enligt bestämmelserna i den gamla lagen. Äldre bestämmelser om överklagande gäller för beslut som har meddelats enligt den gamla lagen.

Utskottets ställningstagande

Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön ska kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

En kommun ska ansvara för räddningstjänsten inom kommunen.

De myndigheter som prövar frågor om tillstånd enligt den föreslagna lagen om brandfarliga och explosiva varor ska också inom samma område utöva tillsyn över att lagen och föreskrifter och beslut som meddelats i anslutning till denna följs.

Polismyndigheten ska inte längre vara tillståndsmyndighet för explosiva varor. Enligt förslaget ska dessa tillstånd i stället prövas av kommunerna. Därmed samlas inom kommunerna ansvaret för skyddet mot olyckor, räddningstjänst och nu även ansvaret för tillstånd och tillsyn beträffande brandfarliga och explosiva varor. Utskottet anser att denna nya ordning är mer ändamålsenlig än den nuvarande.

Det kommer även fortsättningsvis att finnas möjlighet för staten att följa upp, utvärdera och kontrollera kommunernas arbete med tillstånd och tillsyn inom området. Kommunerna bör också kunna få tillgång till vägledning i dessa frågor. Det nuvarande systemet med central och lokal tillsyn

kommer att behållas. Det statliga tillsynsansvaret fördelas i enlighet med principerna i lagen om skydd mot olyckor, där länsstyrelserna i första hand svarar för tillsynen gentemot kommunerna.

Tillsyn är, enligt utskottets mening, ett viktigt verktyg för att stärka efterlevnaden av de föreskrifter som riksdag och regering beslutat. En fungerande tillsyn är således betydelsefull, inte minst på ett sådant område som regleringen av brandfarliga och explosiva varor. En grundläggande utgångspunkt vid val av tillsynsmyndighet är att myndigheten i fråga ska ha en oberoende ställning i förhållande till aktörerna inom den tillsynspliktiga verksamheten. Enligt den nu gällande lagen om brandfarliga och explosiva varor utövar Myndigheten för samhällsskydd och beredskap den centrala tillsynen – så kommer det att vara även fortsättningsvis. Utskottet tillstyrker sålunda regeringens förslag till lagar.

Förslag att tidigarelägga ikraftträdandet av lagen

EU-kommissionen har uppmanat Sverige att införliva ett direktiv (2008/43/EG) om inrättande av ett system för identifiering och spårning av explosiva varor för civilt bruk i svensk rätt. Det skulle ha varit genomfört senast den 1 april 2009. Mot bakgrund av detta anser utskottet att den nya lagen om brandfarliga och explosiva varor ska träda i kraft vid en tidigare tidpunkt än vad regeringen föreslagit. Utskottet föreslår att lagen samt de följdändringar i andra lagar som denna leder till ska träda i kraft den 1 september 2010 i stället för den 1 oktober 2010.

Fyrverkerier och smällare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Fö241 (s), 2008/09:Fö227 (s), 2008/09:Fö232 (s), 2008/09:Fö236 (c), 2008/09:Fö276 (mp), 2008/09:Fö280 (s), 2008/09:Fö292 yrkande 1–3 (kd), 2009/10:Fö209 (s), 2009/10:Fö226 (s) och 2009/10:Fö228 yrkande 1–3 (mp).

Motionerna

I den enskilda motionen 2007/08:Fö241 av Catharina Bråkenhielm (s) anförs att förbudet mot smällare bör upprätthållas enligt den intention som fanns när lagen infördes. Motionären påpekar att den lag som infördes mot smällare vid årsskiftet 2000/01 innebar att fyrverkeriartiklar med knall som främsta effekt inte fick säljas eller användas för konsumentbruk. En kort tid efter beslutet fanns smällarna på marknaden igen men under benämningen raketer, vilka är tillåtna att säljas. Motionären framhåller vidare att såväl personer från krigshärjade länder som äldre människor och hundar

upplever ljudet från smällare som mycket skrämmande. Många barn och ungdomar får hörselskador som en direkt följd av det höga ljudet. Motionären kräver att lagstiftningen ses över så att förbudet mot smällare kan upprätthållas och att de inte kan saluföras under en annan benämning.

I den enskilda motionen *2008/09:Fö227* av Tommy Ternemar m.fl. (s) anfördes att avsikterna i de lagar och förordningar som reglerar fyrverkerier bör ses över för att bättre styra användningen av fyrverkerier. Trots att det finns en 18-årsgräns drabbas många barn och ungdomar av fyrverkerirelaterade olyckor varje år med skador på ögon, öron och händer. Olyckorna beror ofta på onykterhet eller att användaren inte följer tillverkarens rekommendationer om hur fyrverkeripjäsen ska hanteras, om säkerhetsavstånd och om när det är säkert att närma sig en tänd pjäs som inte ger avsedd effekt. Olyckor bland minderåriga skulle förhindras om inte vuxna langade, påpekar motionärerna. Vidare orsakar oaktsam hantering av fyrverkeripjäser bränder och omfattande skador på bostäder, skolor och andra lokaler. Många fyrverkeripjäser har också höga ljudnivåer som skrämmar både tama och vilda djur. De butiker som har tillstånd att förvara och sälja fyrverkerier måste följa reglerna vid hanteringen och kontrollera att köparen är 18 år. För att skydda människor, djur och egendom föreslår motionärerna att kommunerna i lokala ordningsföreskrifter ska kunna styra användningen av fyrverkerier.

I den enskilda motionen *2008/09:Fö232* av Chatarina Bråkenhielm (s) begärs en översyn av lagen om förbud mot okontrollerat användande av fyrverkerier. Motionären hävdar att användandet av pyrotekniska artiklar och fyrverkerier ökar varje år. Ofta hanteras de oansvarigt och i samband med onykterhet. Motionären anser att en förutsättning för att fira traditionella högtider med fyrverkerier är att det sker under ordnade förhållanden på platser som kommunerna anvisat och under en begränsad tid.

Följderna av felaktig hantering av pyrotekniska produkter är att det tillfogas enorma skador på egendom för stora summor. Motionären hänvisar också till att det finns en upprördhet hos allmänheten som utsätts för ofrivilliga ljudknallar som kan upplevas som traumatiska och som orsakar stora obehag om man har hjärtproblem, bär hörapparat eller kommer från ett krigshärjat land. Många djurägare tvingas uppsöka veterinär för att få lugnande preparat till sina husdjur. Motionären hänvisar till 2 § djurskyddslagen, där det står skrivet att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom.

I den enskilda motionen *2008/09:Fö236* av Lars-Ivar Ericson och Karin Nilsson (båda c) begärs en översyn av lagen för att skapa effektiva ordningsregler för att reducera olyckor och skadegörelse i framtiden. Motionärerna menar att avfyrandet av fyrverkerier och bruket av smällare har skapat oacceptabla ordningsproblem och skadegörelse runt om i landet.

Detta drabbar både människor och djur och har även orsakat dödsolyckor. Dessutom innebär användandet av pjäserna en fara för miljön, då de släpper ut hundratals ton av giftiga ämnen som sprids ut i naturen.

I den enskilda motionen *2008/09:Fö276* av Gunvor G Ericson m.fl. (mp) begärs att regeringen återkommer med lagförslag om att begränsa pyrotekniska produkter i tid och plats. Motionärerna anmärker att användandet av pyrotekniska produkter har ökat på senare år vid firandet av nyår, påsk och valborg men även före och efter högtiderna. Lagen om att inte sälja smållare till någon under 18 år, konstaterar de, har inte haft någon effekt. Det är olyckligt att människor, djur och egendom skadas till följd av fyrverkeripjäser och smållare. Motionärerna menar att firandet av högtider med pyrotekniska produkter bör ske under kontrollerade förhållanden och under en begränsad tid. Ett förslag vore att det skedde på platser som avsatts och godkänts av kommunerna samt att man vid privata tillställningar borde begära tillstånd hos kommunen. Genom att användningen av pyrotekniska produkter begränsas minskar också utsläppen av farliga kemikalier såsom aluminium, arsenik, barium, bly och ett femtontal andra metaller.

I den enskilda motionen *2008/09:Fö280* av Lars Wegendal m.fl. (s) begärs en översyn av regler vid fyrverkeriförsäljning. Motionärerna redovisar att det i dag finns två olika tillstånd för att hantera icke tillståndspliktiga och tillståndspliktiga explosiva varor, alltså fyrverkerier. Dessa tillstånd utfärdas av den lokala polismyndigheten. Viss förvaring upp till en viss mängd kan även vara tillståndsbefriad om den inte är yrkesmässig, då all yrkesmässig förvaring är tillståndspliktig. Vad yrkesmässigt innebär per definition finns det dock ingen närmare precisering av, vilket i praktiken innebär att detta får bedömas från fall till fall. Motionärerna menar att lagstiftningen heller inte är tydlig vad gäller de kompetenskrav som ska ställas för att få tillstånd för förvärv och innehav. Oavsett en persons tidigare erfarenhet eller utbildning är det polisen som prövar hans eller hennes personliga lämplighet. Saknas erfarenhet kan ett utbildningsintyg från en försäljare vara tillräckligt för att berättiga till en enskild pjäs, men önskas ett tillstånd som berättigar till inköp av flera olika sorters pjäser krävs en utbildning som kan tillhandahållas av försäljaren. Mot bakgrund av detta begär motionärerna en översyn av de regler som finns i dag gällande fyrverkerier, och översynen bör omfatta de övriga delar som fyrverkeriförsäljningen påverkar, t.ex. regler för import.

I den enskilda motionen *2008/09:Fö292 yrkande 1* föreslår Inger Davidson (kd) att regeringen bör införa tidsbegränsad försäljning av pyrotekniskt material. Motionären menar att känsliga människor och djur utsätts för onödigt lidande under lång tid på grund av oförsiktig och felaktig hantering av fyrverkeripjäser, såväl långt före som långt efter nyårshelgen.

I *yrkande 2* anser motionären att antalet försäljare av pyrotekniskt material bör begränsas.

Motionären anför i *yrkande 3* att krav på certifikat bör införas för att få handha pyrotekniskt material av en viss styrka. Motionären anmärker att det varje år skadas ca 300 människor, varav de flesta är under 18 år. Vanligast förekommande är handskador men också hörsel- och synskador, som är en direkt följd av att fyrverkeripjäser hanterats på ett felaktigt sätt. Den lag som infördes 2001 och som innebar att smällare förbjöds och att man måste vara 18 år för att få köpa, inneha och använda fyrverkerier har inte lett till någon större förändring.

I den enskilda motionen *2009/10:Fö209* av Catharina Bråkenhielm och Lars Mejern Larsson (båda s) begärs en översyn av lagar och förordningar gällande fyrverkerier. Sedan 1998 har fem personer avlidit, och 300 personer skadas varje år till följd av olyckor med fyrverkerier. Många av dessa olyckor hade kunnat undvikas om man följt rekommendationerna och varit nykter. Förutom personskador efter oaktsam hantering av fyrverkeripjäser så uppkommer omfattande skador och bränder varje år på bostäder, skolor och andra lokaler. Motionärerna föreslår att kommunerna i lokala ordningsföreskrifter ska styra användningen av fyrverkerier för att skydda människor, djur och egendom. För att förhindra att barn och unga drabbas av tillbud och olyckor, och att djur blir skrämde och egna hem förstörs, behöver avsikterna i våra lagar och förordningar ses över när det gäller fyrverkerier.

I den enskilda motionen *2009/10:Fö226* av Kerstin Engle (s) framhålls att man bör överväga ett förbud mot privatpersoner att använda fyrverkeripjäser. Varje år skadas omkring 300 personer av fyrverkerier samtidigt som det rapporteras om bränder i hela landet i samband med raketskjutande. I samband med en dödsolycka uppmanades kommunerna av Rikspolisstyrelsen att införa lokala raketförbud för att minska olycksrisken. Det har dock visat sig vara svårare att genomföra. Det är förbjudet att sälja raketer till personer under 18 år, men polisen har ingen rätt att kroppsvisitera ungdomar, vilket ytterligare försvårar att komma till rätta med problemet. Motionären upplyser om att det inom EU pågår ett arbete med att säkerhetsklassa fyrverkerier utifrån hur kraftiga de är. Eftersom varje land självt får ta beslut om den högsta säkerhetsklassningen kan Sverige förbjuda privatpersoner att använda raketer med medelhög risknivå. Även om ett förbud införs mot privatpersoner kan det finnas möjligheter för kommuner och andra med särskilt tillstånd att anordna fyrverkerier. Mot denna bakgrund bör regeringen överväga att införa ett förbud mot privatpersoner att använda fyrverkeripjäser.

I den enskilda motionen *2009/10:Fö228 yrkande 1* av Jan Lindholm (mp) begärs begränsningar för användning av pyroteknisk utrustning. Motionären anför i *yrkande 2* behovet av att skyndsamt lägga fram förslag på skärpta regler för omgivningspåverkan av pyroteknisk utrustning. Det är olyckligt att människor, djur och egendom skadas till följd av fyrverkeripjäser. Motionären menar att firande av nyår, påsk och valborgsmässoafton

med fyrverkerier kräver att det sker under kontrollerade förhållanden och under begränsad tid, förslagsvis på platser som avsatts och godkänts av kommunerna. Motionären påpekar att lagen om brandfarliga och explosiva ämnen (1988:868) har varit föremål för utredning (SOU 2006:16) och att den bör moderniseras.

Motionären anför i *yrkande 3* att det finns brister i fråga om att lagföra missbruk och överträdelser i hanteringen av och produktinnehåll i pyrotekniska produkter. Det är många som skadar fingrar och händer varje år vid hanteringen av pyroteknisk utrustning. Smällare får inte säljas till någon under 18 år, men ändå köper vuxna ut smällare och ger dem till barn. Genom att begränsa användningen av pyrotekniska produkter kan man minska spridningen av föroreningar såsom aluminium, arsenik, bly och ett femtontal andra metaller. Motionären förtydligar att begränsningar av pyrotekniska produkter kan innebära att man närmare granskar vilka kemiska ämnen som får ingå i produkterna, hur dessa ska hanteras och vilka rester de tillåts att lämna i luft, mark och vatten.

Utskottets ställningstagande

I förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor definierar regeringen vad som är fyrverkerier. Explosiva varor får hanteras endast av den som fyllt 18 år. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) får i sina närmare tillämpningsföreskrifter till förordningen besluta om undantag från den åldersgränsen för sådana fyrverkeripjäser som är anpassade för inomhusbruk.

För att en fyrverkeripjäs ska få godkännas av MSB krävs att den

1. har ett annat huvudsakligt syfte än att avge en knall
2. är anpassad för inomhusbruk.

Enligt vad utskottet erfarit kommer regeringen att ha motsvarande föreskrifter i den kommande förordningen.

Ordningslagen (1993:1617) innehåller bestämmelser om allmänna sammankomster och offentliga tillställningar samt om allmän ordning och säkerhet i övrigt vid bl.a. sammankomster och tillställningar på offentliga platser och vid vissa anläggningar och verksamheter m.m. (1 kap. 1 § Ordnl.).

Med offentlig plats avses t.ex. allmänna vägar, gator, vägar, torg, parker och andra platser som i en detaljplan redovisas som allmän plats och som har upplåtits för sitt ändamål. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, får en kommun föreskriva att anläggningar för lek, idrott, camping eller friluftsliv, badplatser, järnvägsområden, begravningsplatser och andra sådana områden ska jämföras med offentliga platser vid tillämpning av 3 kap. ordningslagen och av lokala föreskrifter, under förutsättning att områdena är tillgängliga för allmänheten (1 kap. 2 § Ordnl.).

Enligt 3 kap. 9 § ordningslagen (1993:1617) får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en kommun meddela de ytterligare föreskrifter för kommunen eller en del av denna som behövs för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av pyrotekniska varor.

Genom förordningen (1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala ordningsföreskrifter enligt ordningslagen finns bemyndigandet för kommunerna att meddela föreskrifter, t.ex. för användningen av fyrverkerier i kommunerna. Kommunerna har goda möjligheter att reglera när och var fyrverkerier får användas och därmed minimera de olägenheter som uppkommer för allmänheten.

I 14 kap. miljöbalken finns särskilda bestämmelser om kemiska produkter som är brandfarliga eller explosiva. Lagen om brandfarliga och explosiva varor ska tillämpas för att förebygga miljöskador på grund av brand eller explosion i fråga om kemiska produkter medan miljöbalken har en vidare tillämpning. Lagens krav på kompetens och utredning av risker omfattar även miljöfarlighet utifrån syftet att förebygga sådana miljöskador som orsakats direkt på grund av brand eller explosion. Detsamma gäller vid tillståndsmyndigheternas prövning där miljöriskerna genom brand eller explosion omfattas. Även tillsynsmyndigheterna ska bevaka miljöaspekterna utifrån samma utgångspunkter.

Genom den nya lagen om brandfarliga och explosiva varor samlas ansvaret för tillstånd för och tillsyn av bl.a. fyrverkerier. Förutsättningarna för att kommunerna ska kunna ta ett samlat helhetsgrepp över fyrverkeriverksamheten har väsentligt förbättrats. I motionerna pekas på en lång rad missförhållanden som är förenade med användningen av fyrverkerier, inte minst svårigheterna att upprätthålla efterlevnaden av gällande föreskrifter. Utskottet delar den olust som en betydande del av allmänheten känner inför de traditionella fyrverkerihelgerna. Det ankommer dock i första hand på Sveriges kommuner att begränsa olägenheterna. Utskottet kommer att följa upp hur dessa problem utvecklas. Utskottet är inte främmande för att begära att skärpta föreskrifter införs på området om inte de olägenheter som allmänheten upplever begränsas. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna.

Destruering av sprängämnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion 2008/09:Fö241 (s).

Motionen

I den enskilda motionen 2008/09:Fö241 av Christin Hagberg och Fredrik Olovsson (båda s) anføres att destruering av explosiva varor bör ske på miljö- och konkurrensmässiga villkor. Motionärerna framhåller att svenska

företag inom explosivbranschen ligger i framkant på världsmarknaden när det gäller destruering av såväl militära kasserade sprängämnen som civila sprängmedel. Ett av dessa världsledande företag är Nammo Vingåkersverken i Vingåkers kommun. Här hanteras i huvudsak explosiva varor såsom bomber, torpeder, minor och grov- och finkalibrig ammunition. Det bedrivs också omfattande forskning bl.a. inom området finkaliber och mellanstor kaliber. Företagets framtid är nu dock oviss, och en orsak är frågan om fortsatta order från Försvarets materielverk (FMV). Motionärerna framhåller att det är viktigt för Sverige att fortsätta att ha en god kompetens på det aktuella området, dels på grund av de höga krav som finns på säkerhet och miljö i samband med upphandling av dessa tjänster, dels på grund av arbetstillfällena. Hela Sveriges försvarsmiljöarbete anses vara föredömligt internationellt och genererar en efterfrågan av svenska erfarenheter. Detta, menar motionärerna, måste tillvaratas för att man ska kunna skapa goda förutsättningar i konkurrensen vad gäller säkerhets- och miljöarbetet. Med hänsyn till försvars- och säkerhetspolitiska skäl är det betydelsefullt att det i Norden finns framgångsrika anläggningar som kan genomföra återvinningen, anser de.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat frågan om destruering av sprängämnen i följande betänkanden. Även en skriftlig fråga behandlar samma ämne med svar från försvarsministern.

Betänkande 2004/05:FöU4 *Sveriges försvarspolitik 2005–2007* (s. 20):

Regeringen anför i propositionen att det är viktigt att undersöka alternativ för att kunna avveckla materiel på ett mer flexibelt sätt och att det därvid kan vara aktuellt att pröva möjligheten att använda en separat avvecklingsorganisation. Utskottet har inget att erinra mot ett sådant förhållningssätt. Motion 2004/05:Fö223 (s) lyfter fram behovet av att effektivt kunna utnyttja tillgängliga inhemska resurser när det gäller avveckling av materiel och ammunition. Utskottet håller med motionärerna om detta och att avvecklingen skall ske på ett miljömässigt acceptabelt sätt. Det är också rimligt att berörda företag får tillräckligt långsiktiga planeringsvillkor. Utskottet konstaterar att det är den upphandlande myndigheten, i detta fall Försvarets materielverk, som skall besluta om hur destruktion av ammunition skall upphandlas. Materielverket är då skyldigt att följa bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling, vilket i regel innebär en upphandling i konkurrens. Regeringen kan besluta om undantag från denna regel om det finns skäl för detta, eller överlåta åt myndigheten att själv besluta om sådant undantag. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motionen.

Betänkande 2007/08:FöU13 *Vissa frågor rörande Försvarmaktens organisation m.m.* (s. 17):

I en motion understryks betydelsen av tydliga miljökrav och riktade upphandlingar till de företag som har bästa miljömässiga villkor i samband med upphandling av *destruktion av ammunition*. I ett svar på en skriftlig fråga i riksdagen om destruktion av ammunition under hösten 2006 har dåvarande försvarsministern understrukit att Försvarets mate-

rielverk, som är den upphandlande myndigheten för destruktionstjänster, har ett väl utvecklat miljötankande och arbetar aktivt med att tillgodose de uppställda miljökraven. Försvarsministern framhöll i svaret att hur en upphandling ska genomföras är en uppgift för den upphandlande myndigheten att ta ställning till. Myndigheten är skyldig att följa bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling, vilket bl.a. innebär att upphandlingarna som huvudregel ska ske i konkurrens. Försvarsministern framhöll vidare att en upphandlande myndighet inte kan ställa högre krav på exempelvis miljöhänsyn än vad som är förenligt med EG-rätten. Sveriges stränga miljöregler skulle kunna innebära en viss konkurrensnackdel för svenska företag i förhållande till utländska. Samtidigt är det möjligt för den upphandlande myndigheten att ta särskild hänsyn till miljökraven vid anbudsutvärderingen. Försvarsministern framhöll att enligt vad han erfor gör också Försvarets materielverk detta. *Utskottet* har ingen annan uppfattning än vad som framförs i frågesvaret ovan, varför motionen *avstyrks*.

Även i betänkande 2008/09:FöU10 *Försvarets inriktning* (s. 59–61) behandlar utskottet motionsförslag om destruktion av ammunition.

I skriftlig fråga 2009/10:784 *Framtidens destruering av uttjänta sprängämnen i Vingåker* till försvarsminister Tolgfors, undrar Caroline Helmersson-Olsson (s) hur företaget Nammo Vingåkersverken, som bl.a. specialiserar sig på destruering av sprängämnen och som är beroende av order från Försvarets materielverk (FMV), ska överleva. Försvarsministern svarade bl.a. så här på den frågan.

Försvarets materielverk (FMV) har att vid upphandling av varor och tjänster följa bestämmelserna i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling. Enskilda statsråd får inte intervensera i hur FMV agerar i enskilda upphandlingsförfaranden. Vid offentlig upphandling gäller enligt likabehandlingsprincipen att samma krav ska ställas på utländska leverantörer som på svenska.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) utfärdar föreskrifter och allmänna råd som rör tillståndshantering, försäljning och destruktion av explosiva varor.

Utskottet gör ingen annan bedömning nu än vid de tidigare tillfällen då utskottet behandlat frågan. FMV är skyldigt att följa bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling, vilket innebär att upphandlingen som huvudregel ska ske i konkurrens. Utskottet *avstyrker* motionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:203 Ny lag om brandfarliga och explosiva varor:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om brandfarliga och explosiva varor,
2. lag om ändring i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott,
3. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
4. lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Fö241 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbudet mot smällare bör upprätthållas enligt den intention som fanns när lagen infördes.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fö227 av Tommy Ternemar m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fyrverkerier.

2008/09:Fö232 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av lagen om förbud mot fyrverkerier.

2008/09:Fö236 av Lars-Ivar Ericson och Karin Nilsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagstiftning gällande fyrverkerier.

2008/09:Fö241 av Christin Hagberg och Fredrik Olovsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att destruering av explosiva varor bör ske på miljö- och konkurrensmässiga villkor.

2008/09:Fö276 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett lagförslag om att begränsa pyrotekniska produkter i tid och plats.

2008/09:Fö280 av Lars Wegendal m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av regler vid fyrverkeriförsäljning.

2008/09:Fö292 av Inger Davidson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa tidsbegränsad försäljning av pyrotekniskt material.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa antalet återförsäljare av pyrotekniskt material.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett krav på certifikat för att få handha pyrotekniskt material av viss styrka.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Fö209 av Catharina Bråkenhielm och Lars Mejern Larsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fyrverkerier.

2009/10:Fö226 av Kerstin Engle (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att införa förbud för privatpersoner att använda fyrverkeripjäser.

2009/10:Fö228 av Jan Lindholm (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om begränsningar för användning av pyroteknisk utrustning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att skyndsamt lägga fram förslag på skärpta regler för omgivningspåverkan från/av pyroteknisk utrustning.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om brister när det gäller möjligheter att lagföra missbruk och överträdelser när det gäller hantering av och produktinnehåll i pyrotekniska produkter.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom förskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde och syfte

1 § Denna lag gäller hantering, överföring och import av brandfarliga och explosiva varor samt sådana förberedande åtgärder som behövs med hänsyn till brand- och explosionsrisken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion.

Lagens syfte är att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor. Lagen ska även förebygga obehörigt förfarande med varorna.

2 § Lagen gäller inte sådan transport av brandfarliga eller explosiva varor som omfattas av lagen (2006:263) om transport av farligt gods. Lagen gäller inte heller transporter av brandfarliga varor som sker som bulklast i fartyg i den mån transporten sker i fartygets fasta tankar. Inte heller gäller lagen när brandfarliga varor används som drivmedel i fartyg eller luftfartyg.

Lagen gäller inte pyrotekniska artiklar som utgör en del av ett fordon och inte heller sådana delar i ett fordons bränslesystem som regleras i annan författning.

3 § Till brandfarliga varor hänförs i denna lag

1. brandfarliga gaser,
2. brandfarliga vätskor, och
3. brandreaktiva varor.

4 § Till explosiva varor hänförs i denna lag

1. explosiva ämnen och blandningar,
2. explosiva föremål, och
3. ämnen, blandningar och föremål som inte omfattas av 1 eller 2 men som tillverkas i avsikt att framkalla en verkan genom en explosion eller en pyroteknisk effekt.

Definitioner

5 § I denna lag avses med

1. hantering: tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, återvinning, destruktion, saluförande, underhåll, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

2. överföring: varje fysisk förflyttning inom Sverige eller till Sverige från land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller land som enligt avtal med Europeiska unionen utgör en del av Europeiska unionens inre marknad för varor. Förflyttning inom en och samma anläggning utgör dock inte överföring.

3. import: införsel till Sverige från annat land än land som ingår i EES eller land som enligt avtal med Europeiska unionen utgör en del av Europeiska unionens inre marknad för varor.

Krav vid hantering, överföring och import av brandfarliga och explosiva varor

Aktsamhetskrav

6 § Den som hanterar, överför eller importerar brandfarliga eller explosiva varor ska vidta de åtgärder och de försiktighetsmått som behövs för att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av varorna samt för att förebygga obehörigt förfarande med varorna.

Utredningskrav

7 § Den som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt denna lag ska se till att det finns tillfredsställande utredning om riskerna för olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor samt om konsekvenserna av sådana händelser.

Kompetenskrav

8 § Den som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt denna lag ska ha den kompetens eller tillgång till den kompetens som behövs med hänsyn till verksamhetens omfattning och varornas egenskaper.

Föreståndarkrav

9 § Den som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt denna lag ska utse en eller flera föreståndare för verksamheten.

En föreståndare har till uppgift att verka för att verksamheten bedrivs enligt de aktsamhetskrav och med iakttagande av de övriga skyldigheter som följer av lagen eller föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen. En tillståndshavare ska se till att en föreståndare ges de befogenheter och möjligheter i övrigt som behövs för att han eller hon ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Tillståndsmyndigheten ska godkänna föreståndare i tillståndspliktig verksamhet med explosiva varor. Föreståndare i tillståndspliktig verksamhet med brandfarliga varor ska anmälas till tillsynsmyndigheten.

Byggnads-, anläggnings- och anordningskrav

10 § Byggnader och andra anläggningar där brandfarliga eller explosiva varor hanteras samt anordningar för hantering av sådana varor ska vara inrättade på ett betryggande sätt med hänsyn till brand- och explosionsrisken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion. De ska också vara placerade så att motsvarande krav uppfylls i förhållande till omgivningen. Detta gäller också områden med sådana byggnader, anläggningar och anordningar.

Förvarings- och förpackningskrav

11 § Olika slag av brandfarliga eller explosiva varor får inte förvaras eller förpackas tillsammans eller med andra varor om risken för skador på liv, hälsa, miljö eller egendom, som kan uppkomma genom brand eller explosion, därigenom ökar i mer än ringa omfattning.

Godkännandekrav

12 § För att en explosiv vara ska få släppas ut på marknaden ska den ha bedömts överensstamma med vad som ska godtas enligt bestämmelser som gäller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller, om det inte finns sådana bestämmelser, ha godkänts av den myndighet som regeringen bestämmer.

Spårämneskrav

13 § Explosiva varor som består av sprängämnen i flexibel eller elastisk bladform eller av andra plastiska sprängämnen får föras in i och ut ur landet eller hanteras här endast om sprängämnena är märkta med spårämnen så att varorna ska kunna upptäckas.

Informationskrav

14 § Den som tillverkar, överför eller importerar brandfarliga eller explosiva varor till Sverige, eller släpper ut sådana varor på marknaden ska genom märkning eller på annat sätt lämna de uppgifter om varorna som är av betydelse för att bedöma brand- eller explosionsrisken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion eller för att förebygga obehörigt förfarande med varorna.

Överlåtelsekrav

15 § Explosiva varor får överlätas eller överlämnas endast till den som har rätt att hantera explosiva varor av det slag och i den mängd som överlåtelsen eller överlämnandet avser.

Tillstånd

16 § Den som hanterar, överför eller importerar explosiva varor och den som yrkesmässigt eller i större mängd hanterar brandfarliga varor ska ha tillstånd till det.

Tillstånd enligt denna lag behövs inte för hantering av brandfarliga varor som avser transport i sådan rörledning för vilken koncession har meddelats enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar eller enligt naturgaslagen (2005:403). Verksamheten ska dock uppfylla kraven för tillståndspliktig verksamhet enligt denna lag.

17 § Frågor om tillstånd till hantering av brandfarliga varor inom Försvarmakten, Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket ska prövas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Frågor om tillstånd till hantering av brandfarliga varor i övriga fall ska prövas av den kommun där hanteringen ska bedrivas.

18 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska pröva frågor om tillstånd till explosiva varor som avser

1. tillverkning, bearbetning, behandling, destruktion, underhåll och återvinning,

2. annan hantering som sker i anslutning till sådan hantering som nämns i 1,

3. gränsöverskridande överföring,

4. import, och

5. sådan hantering som Försvarmakten, Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket behöver ha tillstånd till.

Frågor om tillstånd till hantering och överföring av explosiva varor i övriga fall ska prövas av den kommun där varorna ska hanteras. Gäller frågan förvaring i flyttbart förråd och ska förvaringen ske i mer än en kommun, ska frågan prövas av den kommun där sökanden är bosatt eller där verksamheten huvudsakligen ska bedrivas.

19 § Tillståndsmyndigheten ska pröva om den som söker tillstånd och dess föreståndare, om föreståndaren ska godkännas enligt 9 §, har förutsättningar för att hantera, överföra och importera brandfarliga och explosiva varor i enlighet med lagen och de föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen.

Tillståndet ska begränsas till viss tid och innehålla de villkor som behövs för att hanteringen, överföringen eller importen ska ske i enlighet med 1 § andra stycket.

Om det finns särskilda skäl med hänsyn till brand- eller explosionsrisiken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion, får tillståndsmyndigheten besluta om nya eller ändrade villkor för tillståndet.

20 § Ett tillstånd ska återkallas, om

1. en bestämmelse i lagen, en föreskrift som meddelats i anslutning till lagen eller ett villkor som uppställts med stöd av 19 § i något väsentligt avseende inte följs, eller

2. det i annat fall är av väsentlig betydelse med hänsyn till brand- eller explosionsrisken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion.

Tillsyn

21 § Den myndighet som prövar frågor om tillstånd enligt denna lag har också, inom sitt verksamhetsområde, tillsyn över efterlevnaden av lagen och föreskrifter och beslut som meddelats i anslutning till lagen.

Försvarsmakten får, efter medgivande av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, i stället för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utöva viss tillsyn över Försvarsmaktens, Försvarets materielverks, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverkets hantering och import av brandfarliga och explosiva varor.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap eller den myndighet som regeringen bestämmer har tillsyn över hanteringen av brandfarliga varor som transporteras i sådan rörledning för vilken koncession har meddelats enligt lagen (1978:160) om vissa rörledningar eller enligt naturgaslagen (2005:403).

22 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utövar marknadskontroll över

1. brandfarliga och explosiva varors egenskaper, utsläppande och tillhandahållande på marknaden, samt

2. sådana produkter som används för hanteringen av brandfarliga och explosiva varor och för vilka myndigheten har utfärdat föreskrifter.

23 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska samordna tillsynsmyndigheternas verksamhet och hjälpa dem i deras arbete med tillsynen enligt denna lag.

24 § En tillsynsmyndighet har rätt att på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

För tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt till tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som används i samband med hanteringen av brandfarliga och explosiva varor och får göra undersökningar och ta prover. För ett prov som myndigheten tar betalas inte ersättning.

Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för tillsynen.

25 § En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen och föreskrifter och beslut som har meddelats i anslutning till lagen ska efterlevas.

Ett beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Om någon inte följer vad som har angivits i ett föreläggande eller ett förbud enligt första stycket, får en tillsynsmyndighet besluta om rättelse på dennes bekostnad. Finns förutsättningar att meddela ett föreläggande eller förbud, får ett sådant beslut meddelas utan att något föreläggande eller förbud meddelats, om tillsynsmyndigheten med hänsyn till risken för allvarliga skador eller av andra särskilda skäl finner att rättelse bör göras utan dröjsmål.

Kommunal organisation

26 § En kommuns uppgifter enligt denna lag ska fullgöras av en eller flera nämnder.

En kommun får träffa avtal med en annan kommun om att de uppgifter som kommunen har enligt denna lag helt eller delvis ska utföras av den andra kommunen. Genom ett sådant avtal får en kommun tillhandahålla tjänster åt en annan kommun.

En kommun får även efter överenskommelse med en annan kommun uppdra åt en anställd i den andra kommunen att besluta på kommunens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte sådana ärenden som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna i 6 kap. 24–27 §§ och 35 § kommunallagen om jäv och anmälan av beslut till nämnd ska tillämpas på den som fattar sådana beslut.

Av kommunallagen följer att kommuner kan ha en gemensam organisation för uppgifter enligt denna lag.

Avgifter

27 § Avgifter enligt denna lag får tas ut för tillståndsprovning, tillsyn, provtagning och undersökning av prov, godkännande av föreståndare, godkännande av explosiv vara och beslut om huruvida en vara är att anse som en explosiv vara.

För sådan tillsyn som utgör marknadskontroll enligt denna lag får avgift för tillsynen och för provtagning och undersökning av prov av varan tas ut endast om det vid undersökningen visar sig att varan inte uppfyller ställda krav.

Ansvar

28 § Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot 6 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Till böter döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot något av kraven i 7–15 §§ eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 36 § och ansvar inte kan dömas ut enligt första stycket,

2. lämnar oriktig uppgift om förhållande av betydelse i en ansökan eller annan handling som ska lämnas enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, eller

3. underlåter att efterkomma en begäran enligt 24 § första stycket.

29 § Den som av oaktsamhet bryter mot 16 § första stycket döms till böter.

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot 16 § första stycket döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Om uppsåtligt brott avser explosiva varor och är att anse som grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas risken för att de explosiva

varorna hade kunnat komma till brottslig användning samt varornas grad av farlighet och omfattningen av det olagliga innehavet.

30 § I ringa fall döms inte till ansvar enligt denna lag.

Till ansvar enligt 28 § eller enligt 29 § första eller andra stycket döms inte om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken eller enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

31 § Om det inte är uppenbart oskäligt, ska följande egendom förklaras förverkad:

1. vara som varit föremål för brott enligt denna lag eller värdet av en sådan vara, och

2. utbyte av brott enligt denna lag.

Om en brandfarlig eller explosiv vara förklaras förverkad, får även varans förpackning förklaras förverkad.

32 § En anordning för hantering av brandfarliga eller explosiva varor eller annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag får förklaras förverkad, om förverkandet behövs för att förebygga brott enligt denna lag eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag, om brottet har fullbordats. I stället för egendomen får dess värde förklaras förverkat. I 36 kap. 5 och 5 b §§ brottsbalken finns bestämmelser om hos vem förverkande får ske och om särskild rätt till förverkad egendom.

Om en anordning förklaras förverkad, får även anordningens innehåll och förpackning förklaras förverkade.

Tystnadsplikt

33 § Den som tar eller har tagit befattning med ett ärende som avses i denna lag får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon därvid erfarit om någons affärs- eller driftförhållanden.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Överklagande

34 § En kommuns beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

35 § En myndighet får bestämma att dess beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska gälla även om beslutet överklagas.

Bemyndiganden

36 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka varor som på grund av sina egenskaper eller sin sammansättning eller av annan orsak ska anses utgöra brandfarliga eller explosiva varor,

2. klassificering av brandfarliga och explosiva varor,

3. brandfarliga och explosiva varors egenskaper och utförande,

4. undantag från lagens tillämpning i fråga om viss vara eller viss hantering, överföring och import,

5. åtgärder och försiktighetsmått som anges i 6 §,

6. utredning som anges i 7 §,

7. kompetens som anges i 8 §,

8. föreståndare som anges i 9 §,

9. byggnad, annan anläggning och anordning som anges i 10 § samt att sådan byggnad, anläggning och anordning inte får användas, saluhållas eller säljas om den inte efter kontroll genom teknisk provning, besiktning eller annan undersökning har befunnits vara betryggande från skyddssynpunkt,

10. förvaring och förpackning som anges i 11 §,

11. godkännande som anges i 12 §,

12. vad som ska förstås med plastiska sprängämnen som anges i 13 § samt om hur sådan märkning med spårämne ska ske,

13. information som anges i 14 §,

14. hantering av frågor om tillstånd,

15. att hantering, överföring eller import av en brandfarlig eller explosiv vara ska vara förbjuden, om ett sådant förbud är av särskild betydelse med hänsyn till brand- eller explosionsrisken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion, och

16. avgifternas storlek enligt denna lag.

Kommunen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek enligt denna lag när det gäller den egna verksamheten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2010.

2. Genom lagen upphävs lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.

3. Försvarsmakten, Rikspolisstyrelsen och polismyndigheten får till och med den 31 december 2021 fortsätta hantera plastiska sprängämnen som har tillverkats eller importerats före den 1 april 2007 även om de inte är märkta med spårämne.

4. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att varor, som har tillstånd eller godkännande enligt den gamla lagen men som på grund av krav i EU-direktiv ska vara CE-märkta, ska förses med CE-märkning.

5. Ärenden som kommit in till tillståndsmyndigheten före ikraftträdandet men ännu inte har avgjorts ska prövas enligt den gamla lagen. Den gamla lagen gäller fortfarande för överklagande av beslut i sådana ärenden.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Följande gärningar utgör terroristbrott under de förutsättningar som anges i 2 § i denna lag:

1. mord, 3 kap. 1 § brottsbalken,
2. dråp, 3 kap. 2 § brottsbalken,
3. grov misshandel, 3 kap. 6 § brottsbalken,
4. människorov, 4 kap. 1 § brottsbalken,
5. olaga frihetsberövande, 4 kap. 2 § brottsbalken,
6. grov skadegörelse, 12 kap. 3 § brottsbalken,
7. mordbrand och grov mordbrand, 13 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken,
8. allmänfarlig ödeläggelse, 13 kap. 3 § brottsbalken,
9. sabotage och grovt sabotage, 13 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken,
10. kapning och sjö- eller luftfartssabotage, 13 kap. 5 a § brottsbalken,
11. flygplats sabotage, 13 kap. 5 b § brottsbalken,
12. spridande av gift eller smitta, 13 kap. 7 § brottsbalken,
13. olovlig befattning med kemiska vapen, 22 kap. 6 a § brottsbalken,
14. uppsåtligt vapenbrott, 9 kap. 1 § vapenlagen (1996:67),
15. brott enligt 21 § tredje stycket lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor, 15. brott enligt 29 § tredje stycket lagen (2010:000) om brandfarliga och explosiva varor,
16. uppsåtligt brott enligt 25 och 26 §§ lagen (1992:1300) om krigsmateriel, som avser kärnladdningar, radiologiska, biologiska och kemiska stridsmedel, apparater och andra anordningar för spridning av radiologiska, biologiska eller kemiska stridsmedel samt speciella delar och substanser till sådant material,
17. brott enligt 18 och 20 §§ lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, som avser sådana produkter eller sådant tekniskt bistånd som kan användas för att framställa kärnladdningar, biologiska eller kemiska vapen,
18. smuggling och grov smuggling, 3 och 5 §§ lagen (2000:1225) om straff för smuggling, om brottet avser sådana varor som omfattas av 14–17,
19. olaga hot, 4 kap. 5 § brottsbalken, som innefattar hot om att begå någon av de gärningar som avses i 1–18.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2010.

3 Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 § vapenlagen (1996:67) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
6 §¹

Bestämmelser om ammunition som räknas till explosiva varor finns även i *lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.*

Bestämmelser om ammunition som räknas till explosiva varor finns även i *lagen (2010:000) om brandfarliga och explosiva varor.*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2010.

¹ Senaste lydelse 1998:852.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1992:1300) om krigsmateriel¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel, uppfinningar rörande krigsmateriel och metoder för framställning av sådan materiel får inte bedrivas här i landet utan tillstånd.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet bedriva sådan verksamhet utan tillstånd.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte för sådana statliga myndigheter som inte är affärsverk.

Tillstånd enligt första eller andra stycket behövs inte för verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller. Inte heller behöver innehavare av tillverkningsstillstånd ha tillstånd enligt första eller andra stycket, om verksamheten avser tillhandahållande av krigsmateriel som tillhör tillståndshavaren och som finns inom landet eller tillhandahållande av uppfinning eller metod för framställning av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet enligt första och andra styckena i fråga om sådan handel med skjutvapen som regleras genom föreskrifterna i vapenlagen (1996:67) eller sådan hantering av ammunition eller annan explosiv vara som regleras genom föreskrifterna i *lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor*.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet enligt första och andra styckena i fråga om sådan handel med skjutvapen som regleras genom föreskrifterna i vapenlagen (1996:67) eller sådan hantering av ammunition eller annan explosiv vara som regleras genom föreskrifterna i *lagen (2010:000) om brandfarliga och explosiva varor*.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2010.

¹ Lagen omtryckt 1997:689.